

13. Тихомиров Ю.А. Коллизии между правовыми актами: способ преодоления / Ю.А. Тихомиров // Колізії у законодавстві України: проблеми теорії і практики. – 1996. – № 5. – С. 14–16.
14. Бобровник С.В. Подолання колізій як засіб вдосконалення законодавства України / С.В. Бобровник // Конституційне будівництво в Україні: теорія і практика. – 2000. – № 6 – С. 90–94.
15. Погребняк С.П. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.: спец. 12.00.01. «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень» / С.П. Погребняк; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2001. – 19 с.

УДК 347. 7

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ» ТА «ЕЛЕКТРОННА ТОРГІВЛЯ»

Шишка О.Р., к.ю.н., викладач

Харківський національний університет внутрішніх справ

У роботі розглядаються проблемні питання щодо розмежування понять «електронної комерції» та «електронної торгівлі». Проблема полягає в тому, що законодавець розглядає їх як тотожні поняття. При дослідженні автором робиться висновок, що поняття електронної комерції є ширшим, ніж поняття електронної торгівлі.

Ключові слова: електронна комерція, електронна торгівля, підприємницька діяльність, електронний обмін інформацією, електронний рух капіталу, електронні гроші, електронний маркетинг, електронний банкінг.

Шишка А.Р. СООТНОШЕНИЕ ПОНЯТИЙ «ЭЛЕКТРОННАЯ КОММЕРЦИЯ» И «ЭЛЕКТРОННАЯ ТОРГОВЛЯ» / Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

В работе рассматриваются проблемные вопросы по разграничению понятий «электронной коммерции» и «электронной торговли». Проблема заключается в том, что законодатель рассматривает их как тождественные. При исследовании автором делается вывод, что понятие «электронной коммерции» шире, чем понятие «электронной торговли».

Ключевые слова: электронная коммерция, электронная торговля, предпринимательская деятельность, электронный обмен информацией, электронное движение капитала, электронные деньги, электронный маркетинг, электронный банкинг.

Shushka A.R. RATIO BETWEEN THE CONCEPTS «ELECTRONIC COMMERCE» AND «ELECTRONIC COMMERCE» / Kharkiv national university of internal affairs, Ukraine

The paper deals with the problematic issues on the delimitation of the concepts of «electronic commerce and «electronic trade». The problem is that the legislator considers them as identical. In the study the author concludes that the term «electronic commerce» is broader than the term «electronic trade».

Key words: electronic commerce, electronic trade, business activities, electronic data interchange, electronic funds transfer, electronic cash, electronic marketing, electronic banking

Сучасні досягнення в розвитку глобальних інформаційних і комунікаційних технологій (інтернет-технологій) призвели до стрімкого зростання економічної діяльності, де й виникли поняття «електронна комерція» та «електронна торгівля». Хоча правова сутність таких категорій у науці викликає не однозначний підхід до їх розуміння.

Слід зауважити, що питаннями «електронної комерції» та «електронної торгівлі» в науці права займаються практично з моменту введення в цивільний обіг електронного цивільного обігу, за рахунок комунікацій, які, спочатку, не належали до Інтернет та

характеризувалися використанням різноманітних автономних стандартів та протоколів. Питанням правого регулювання електронної торгівлі, електронної комерції та електронних угод приділяли увагу такі російські вчені, як: Ф.Г. Бобрицький, Н.М. Васильєва, Р.С. Гоїбназаров, А.В. Зажигалкін, Є.А. Казанцев, Я.А. Карєв, І.В. Костюк, А.В. Красикова, Т.Ю. Кулик, Є.М. Макарова, С.В. Маньшина, Н.У. Міненкова, В.Ю. Моченов, А.А. Нагаєва, І.В. Невзоров, А.Ю. Риков, Є.Л. Паперно, П.С. Симонович, А.А. Тедєєв, Р.О. Халіков, Є.А. Шелепіна, Е.Ю. Шишаєва. Варто й не оминати наукові дослідження таких українських вчених, як Шахбазянова К.С. (Міжнародно-правові основи регулювання відносин у мережі Інтернет), Присяжнюк О.А. (Основи концепції правового регулювання Інтернет-відносин в Україні), Чучковська А.В. (Правове регулювання господарських договорів, що вчиняються через мережі електрозв'язку), Дутов М.М. (Правове забезпечення розвитку електронної комерції) тощо. Але незалежно від такого багатства наукових дослідників у цій сфері, все рівно до теперішнього часу ведеться полеміка стосовно відмінності поняття «електронна комерція» та «електронна торгівля».

Мета та завдання наукової статті полягають в обґрунтуванні наукових та законодавчих підходів щодо розуміння понять «електронна комерція» та «електронна торгівля», та у встановленні їхньої тотожності чи відмінності один від одного.

Слід констатувати, що легальне визначення термінів «електронна комерція» та «електронна торгівля» в українському законодавстві відсутнє. Цивільний кодекс України (далі ЦК України) також не містить визначення понять «торгівля» та «комерція», маємо лише їх похідні, наприклад: публічні торги (ст.362, ст.366, ст.591, ст.656 ЦК), роздрібна торгівля (ст.633, ст.700 ЦК), торговельна діяльність (ст.698 ЦК), комерційна таємниця, (ст.505 ЦК) комерційна концесія, (ст.1115 ЦК) комерційне представництво (ст.243ЦК), комерційне найменування Ст. 489 ЦК) [1]. Аналогічну ситуацію зустрічаємо, дослідивши Господарський кодекс України, де також містяться лише похідні на дані терміни.

Тому для розуміння даних понять розглянемо суміжні поняття за законодавством України, тобто взагалі як законодавець визначає загальні терміни «торгівля» та «комерція»

Для початку звернемось до законодавства України, проаналізувавши яке, ми маємо наступне:

1. Під торгівлею розуміється:

- відповідно до ст.2 Угоди про співробітництво держав - учасниць СНД у створенні, використанні та розвитку міждержавної мережі інформаційно-маркетингових центрів для просування товарів і послуг на національні ринки від 21.05.2010 під електронною торгівлею розуміється торгівля, що здійснюється з використанням інформаційних систем, інформаційно-комунікаційної мережі та регламентів електронної взаємодії [2]. Отже, ***електронна торгівля розкривається через торгівлю***, що у повній мірі нам це нічого не дає.
- відповідно до абз.15 ст.1 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» під торгівлею розуміють будь-які операції, що здійснюються за договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на товари [3]. Тобто торгівля – це ***діяльність*** юридичних та фізичних осіб (абз.4 ст.1 вказаного Закону), ***пов'язана з передачею прав власності на товари*** (абз.15 ст.1 вказаного Закону) ***за договором***.
- відповідно до Постанови Правління Національного банку України (далі Постанова НБУ) «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо

організації процесу формування управлінської звітності в банках України» торгова діяльність – діяльність з придбання або створення активів і пасивів з метою продажу в близькому майбутньому та/або для отримання прибутку від короткотермінових коливань ціни або дилерської маржі (торгові операції), а також діяльність з хеджування¹ торгових операцій [4]. Тобто торгівельна діяльність – **діяльність з продажу**;

- відповідно до ст.263 Господарського кодексу України (далі ГК України) господарсько-торгівельною є діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання у сфері товарного обігу, спрямована на реалізацію продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання, а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг [5]. Тобто **діяльність, яка спрямована на реалізацію продукції, а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг**.

Отже на даному етапі дослідження можна зробити висновок, що торгівля – **діяльність юридичних та фізичних осіб, яка спрямована на передачу права власності відносно продукції (товару²), а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг**. Торгівля – процес обміну товарами, послугами, цінностями і грошима. У широкому значенні – вид підприємницької діяльності, пов'язаний з купівлею-продажем товарів.

2. Легальне поняття комерції взагалі не зустрічається в українському законодавстві, мається лише визначення комерційної діяльності. Згідно вищевказаної Постанови НБУ комерційна діяльність – діяльність із залучення та розміщення коштів, надання послуг з обслуговування, яка не пов'язана з торговими операціями банку та управлінням активами і пасивами [4]. Але слід зазначити, що ця комерційна діяльність розуміється у вузькому сенсі цього слова, оскільки застосовується у банківській сфері та у повному обсязі нам нічого це не дає.

Крім цього визначення, на сьогодні ми маємо Проект Закону України від 18.02.2010 «Про електронну комерцію» де міститься єдине законодавче визначення електронної комерції, але яке не несе в собі юридичної сили, та все ж таки досліджуючи нашу проблему, не можемо його оминати. Отже, за вказаним джерелом електронна комерція це – здійснення сторонами правочину передбачених законодавством дій і операцій при укладанні й здійсненні правочину із продажу /постачання товарів у натурі та/або електронних товарів, виконанню робіт, наданню послуг та/ або здійснення дій, спрямованих на отримання прибутку, на основі виконання електронних процедур [6].

Тому на цьому етапі викладеного можемо зробити висновок, що **комерція та торгівля з точки зору законодавця є тотожні поняття**, але гарячкувати ми не будемо та дослідимо ці категорії з наукової точки зору.

Правова доктрина має свій погляд щодо цього питання і тут ситуація змінюється. Науковці визначають поняття «електронна комерція» та «електронна торгівля», але їх підходи є досить різноманітними. Деякі з авторів взагалі не розмежовують поняття «електронна торгівля» та «електронна комерція» [7]. Інші, навпаки, приводять відмінності між «електронною торгівлею» і «електронною комерцією», вказуючи на те,

¹ Хеджування – термін, що використовується в банківській, біржовій та комерційній практиці для позначення різних методів страхування ризику. Наприклад, застосовується в більш вузькому значенні слова: для позначення страхування валютного ризику шляхом створення зустрічних вимог і зобов'язань в іноземній валюті. Найпоширенішим видом хеджування є укладення строкових валютних угод.

² Під електронним товаром, слід розуміти майно, майнові права, результати робіт, послуги, інформація, інші матеріальні і нематеріальні блага, які існують в електронній формі і можуть бути передані суб'єкту електронної торгівлі за допомогою програмно-апаратних комплексів або каналів зв'язку.

що поняття «електронна комерція» ширше ніж поняття «електронна торгівля». Звідси й виникає питання щодо співвідношення термінів «електронна комерція» та «електронна торгівля», можливо як вважають деякі з науковців, ці поняття взагалі синоніми? Тому будемо намагатися дослідити якомога більше наукових точок зору про вищевказані поняття, та дійти обґрунтованого висновку для з'ясування поставлених завдань.

Так, Тедеєв А.А. вважає, що електронна торгівля є тільки приватним випадком електронної комерції [8, 17], тобто тим самим наголошує на тому, що електронна торгівля входить в електронну комерцію.

Дещо з іншого ракурсу це поняття розглядає Шевченко О. та наголошує на тому, що під електронною торгівлею необхідно розуміти звичну для нас торгівлю, але таку, що здійснюється завдяки мережі Інтернет [9, 82-83]. Цю позицію підтримує Вершинін А.П., але з певними уточненнями. Так під електронною торгівлею він розуміє будь-які угоди, укладені за допомогою електронних засобів [10, 66]. Костюк І.В. визначає електронну торгівлю як сферу суспільних відносин, у рамках якої реалізується спосіб підприємницької діяльності, який представляє собою продаж товарів, оформлюється за допомогою системи договорів: регулярно здійснювані угоди купівлі-продажу (основні угоди), а також угоди, спрямовані на організацію електронного комерційного обороту і забезпечують основні угоди (організаційні угоди). До організаційних відносяться операції з: надання послуг доступу в інформаційно-комунікаційну мережу; організації різних форм товарного ринку електронної торгівлі; надання послуг по формуванню засобів електронної торгівлі (електронного цифрового підпису, інших аналогів власноручного підпису); здійснення електронних розрахунків; розробки і використання програмного забезпечення електронної торгівлі; застосування різних видів зв'язку при здійсненні угод. При цьому Костюк І.В. пропонує визнати електронну торгівлю компонентом системи правового інституту купівлі-продажу [11]. На думку Карева Я.А., електронна торгівля повинна визначатися як підприємницька або інша, не заборонена законом, діяльність у сфері обміну майном, включаючи товари, інформацією, результатами інтелектуальної діяльності, у тому числі винятковими правами на них (інтелектуальна власність), що здійснюється шляхом укладення та (або) виконання угод в електронній формі [12, 46].

Деякі автори, навпаки, істотно звужують поняття «електронна торгівля». Так, наприклад, М. Оставнов визначає електронну торгівлю як «торгівлю невідчутними товарами, які можуть передаватися і визначатися в цифровій формі». При цьому під недосяжним товаром даними автором мається на увазі інформація в текстовому, графічному або звуковому поданні [13].

Що стосується електронної комерції, то науковці в більшості пішли по конституційних ознаках електронної комерції. Так, Солов'яненко Н. визначає електронну комерцію як укладання на міжнародних та внутрішніх ринках у комп'ютерній формі правочинів [14]. Балабанов І.Т. розуміє під електронною комерцією торгівлю через мережу Інтернет за допомогою комп'ютерів покупця та продавця [15]. Тобто Балабанов І.Т. електронну комерцією виводить через електронну торгівлю. Оперкент А. дає наступне визначення електронної комерції – це економічний процес обміну товарами та послугами на базі існуючих партнерських зв'язків за допомогою електронних засобів комунікації [16]. Новомлинський Л. розуміє електронну комерцію як будь-яку трансакцію, яка вчиняється за допомогою мережі пов'язаних між собою комп'ютерів, по завершенні якої відбувається передача прав власності або прав користування речовим товаром чи послугою [17]. На думку Скородумова Б.І., електронна комерція – це будь-яка форма бізнес-процесу, у якому взаємодія між суб'єктами відбувається електронним чином і супроводжується постачанням ресурсами та або фізичною доставкою продукції. А електронна торгівля, як він вважає, є частиною електронної комерції і стосується лише процесу продажів [18]. Чучковська А. визначає електронну

комерцію як систему взаємопов'язаних правовідносин у сфері вчинення правочинів шляхом обміну електронними документами, який здійснюється за допомогою використання мереж електрозв'язку, зокрема Інтернет [19, 14]. Желіховський В. під електронною комерцією розуміє систему взаємовідносин у сфері здійснення обміну даними (електронними документами) та інформацією між суб'єктами господарювання з використанням глобальної мережі Internet [20, 9-10].

У своїй дисертації Юрчук Г.В. дещо по-іншому розглядає проблему відмінності та відмічає, що в системі е-бізнесу, як більш загальної категорії інформаційної економіки, можуть мати ще й соціально-економічні відмінності. Так, деякі системи е-бізнесу, на відміну від систем е-комерції, можуть і не мати явної комерційної складової (наприклад, державні інтернет-системи для безкоштовного надання громадянам та іншим особам інформаційних послуг з правових, медичних, навчальних питань)” [21].

Отже, як бачимо, у доктрині склалися різноманітні погляди і здебільшого вони направлені на виявлення конституційних ознак досліджуваних категорій.

Дослідивши це проведемо, крім законодавчого дослідження й своє. Тому звернемось до юридичної енциклопедії за редакцією Тихомирова М.Ю., де містяться визначення понять торгівля й комерція. Згідно з даним джерелом комерція – підприємницька діяльність, направлена на отримання прибутку та пов'язана із здійсненням торгівлі. Торгівля – це комерційна діяльність, що виражає відносини економічного посередництва між виробниками і споживачами, та здійснюється шляхом купівлі товарів у виробників з ціллю перепродажу споживачам. Існує в різних цивільно-правових формах: договір купівлі–продажу, договір комісії, договір доручення [22].

Тут ми спостерігаємо наступне, що торгівля визначається через комерцію, тобто вже на початку нашого дослідження ми не могли стверджувати, за якими критеріями розмежовувати дані терміни, адже з вищенаведених понять випливає наступне: торгівля – це комерція, а не кожна комерція – це торгівля, що свідчить про різність цих понять. Із зробленого висновку необхідно встановити зміст електронної комерції. До електронної комерції відносять електронний обмін інформацією (Electronic Data Interchange, EDI)³, електронний рух капіталу (Electronic Funds Transfer, EFS)⁴, електронну торгівлю (E-Trade)⁵, електронні гроші (E-Cash)⁶, електронний маркетинг (E-Marketing)⁷, електронний банкінг (E-Banking)⁸, електронні страхові послуги (E-Insurance), тощо [23]. Отже, електронна торгівля входить до електронної комерції і розглядаються як групова та видова приналежність.

³ Засіб, за допомогою якого компанії можуть використовувати мережі для ділової взаємодії. Якщо електронне листування між компаніями – явище звичайне, ЕОД має на увазі передачу великих об'ємів інформації, замінюючи великі паперові документи такі, як рахунки і контракти // Сайт Вікіпедія – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_обмін_даними.

⁴ Оплата покупок за допомогою електронних засобів. Є багато систем, використання яких пов'язане з різними проблемами – у першу чергу, проблемами безпеки і збереження конфіденційності. Найбільш розповсюджені такі системи, як домашній банк, електронна сплата за квитки, оплата товарів в електронних магазинах і т.і. Електронні платежі являють собою необхідний елемент електронної комерції // Сайт Вікіпедія – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_платіж

⁵ Осуществление торгово-закупочной деятельности через Интернет // Сайт Вікіпедія – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Электронная_торговля.

⁶ Означення грошей чи фінансових зобов'язань, обмін та взаєморозрахунки з яких проводяться за допомогою інформаційних технологій // Сайт Вікіпедія – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронні_гроші.

⁷ Ведення маркетингу на основі електронних технологій. Практично це стосується Інтернет-технологій продажу: електронної комерції, наприклад, та традиційної комерції, яка використовує засоби Інтернет як допоміжну технологію // Сайт Вікіпедія – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_маркетинг.

⁸ Один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого доступ до рахунків та операцій за рахунками забезпечується в будь-який час та з будь-якого комп'ютера через інтернет // Сайт Вікіпедія – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Интернет-банкінг>.

Намагаючись досконало дослідити поняття «електронної комерції» та «електронної торгівлі», ми дійшли висновку та маємо погодитись з тими науковцями, які підтримують точку зору, що поняття електронної комерції є ширшим ніж поняття електронної торгівлі. Вважаємо за необхідне зазначити, що електронна торгівля є складовим елементом електронної комерції, тому прирівнювати їх, а також стверджувати, що дані терміни є тотожні, ні в якому разі не можна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.25.49&nobreak=1>.
2. Угода про співробітництво держав - учасниць СНД у створенні, використанні та розвитку міждержавної мережі інформаційно-маркетингових центрів для просування товарів і послуг на національні ринки: Міжнародний документ СНД від 21.05.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997_m68.
3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 № 1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.527.60&nobreak=1>.
4. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації процесу формування управлінської звітності в банках України: Постанова Національного банку України № 324 від 06.09.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1045.8278.0>.
5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.26.35&nobreak=1>.
6. Про електронну комерцію: Проект Закону України від 18.02.2010 реєстр. № 266 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=37033&pf35401=157768
7. Алексеев И.Ю. Электронная торговля: правовые проблемы предпринимательской деятельности в Интернете / Ю.И. Алексеев // Московский журнал международного права. – М.: Междунар. отношения. – 2000. – № 4. – С. 275–278.
8. Тедеев А.А. Электронная коммерция (электронная экономическая деятельность): правовое регулирование и налогообложение / А.А. Тедеев. – М.: Приор, 2002. – 355 с.
9. Шевченко О. Електронна комерція в умовах чинного законодавства / О. Шевченко // Право України. – 2003. – № 10. – С. 82–83.
10. Вершинин А.П. Электронный документ: правовая форма и доказательства в суде. учебно-практическое пособие / Вершинин А.П. – М.: Городец, 2000. – 248 с.
11. Костюк И.В. Гражданско-правовое регулирование электронной торговли. Автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: Специальность 12.00.03 «гражданское право; коммерческое право; семейное право; международное частное право» / Ирина Викторовна Костюк; Казан. гос. ун-т им. В.И. Ульянова-Ленина. – Казань, 2007. – 25 с.
12. Карев Я.А. Электронные документы и сообщения в коммерческом обороте: правовое регулирование / Я.А. Карев. – М.: Статут, 2006. – 420 с.
13. Отставнов М. Банки. Интернет. Право. / М. Отставнов // Банковские технологии. – 1997. – № 9. – С. 12–16.

14. Соловяненко Н.И. Перспективы российского законодательства об электронной коммерции [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ice.ru/exp/20371>.
15. Балабанов И.Т. Интерактивный бизнес / И.Т. Балабанов. – Санкт-Петербург, 2001. – 342 с.
16. Operkent A. Global Economy & Electronic Commerce. – London: Business School Press, 1999. – 260 s.
17. Новомлинский Л. «Электронная пара»: бизнес и коммерция / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bizon.ru/viewarticle.phtml?id=222>.
18. Скородумов Б.И. Стратегия информационной безопасности в сети Интернет / Б.И. Скородумов // Финансовый бизнес. – 2001. – № 1. – С. 26–29.
19. Чучковська А.В. Правове регулювання господарських договорів, що вчиняються через мережі електрозв'язку: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес, сімейне право; міжнародне приватне право» / Чучковська Анна В'ячеславівна. – К., 2005. – 240 с.
20. Желіховський В.М. Правові засади електронної комерції в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес, фінансове право; інформаційне право» / Желіховський В'ячеслав Михайлович. – К., 2007. – 202 с.
21. Юрчук Г.В. Розвиток фінансових послуг на основі систем електронного бізнесу: дис.. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / Юрчук Галина Володимирівна. – Суми, 2003. – 209 с.
22. Тихомирова Л.В., Тихомиров М.Ю. Юридическая энциклопедия. Издание 5-е, дополненное и переработанное / Под ред. М.Ю. Тихомирова. – М., 2006. – 972 с.
23. Електронна комерція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.

УДК 347.19:347.21

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА – ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ

Биканова А.В., студент

Донецький національний університет

У статті розглянуто особливості правового режиму майна юридичних осіб публічного права – установ, досліджено інститут оперативного управління майном публічних установ в історичному розвитку, сформульовано пропозиції до чинного законодавства щодо вдосконалення вказаного інституту.

Ключові слова: правовий режим, майно, юридична особа, установа.

Биканова А.В. ПРАВОВОЙ РЕЖИМ ИМУЩЕСТВА ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ ПУБЛИЧНОГО ПРАВА – УЧРЕЖДЕНИЙ / Донецкий национальный университет, Украина
В статье рассмотрены особенности правового режима имущества юридических лиц публичного права – учреждений, исследован институт оперативного управления имуществом публичных учреждений в историческом развитии, сформулированы предложения к действующему законодательству относительно совершенствования указанного института.

Ключевые слова: правовой режим, имущество, юридическое лицо, учреждение.